

Nr 230.

Av herr **Bernström m. fl.**, angående platsen för 1. flygkårens förläggning.

Enligt 1925 års riksdags beslut äro flygvapnets kårer avsedda att förläggas å följande orter, nämligen 1. kåren i Uppsala, 2. kåren i Västerås-Hägernäs, 3. kåren i Malmen-Karlsborg och 4. kåren i Östersund. Beträffande lämpligheten av 1. kårens förläggning till Uppsala uttalades emellertid redan inom förra årets riksdag åtskilliga tvivelsmål och förordades på sina håll en närmare utredning i denna fråga innan förläggningsorten för denna kår slutligen bestämdes.

Obestriddligt är att 1. flygkårens förläggning till Uppsala i flera avseenden måste betecknas såsom synnerligen olämplig.

Till följd av att Uppsala är beläget endast omkring 60 km. från närmaste kust — en sträcka, som kan tillryggaläggas av en modern bombarderingsflottilj på 15 à 20 minuter — har denna plats av samtliga de för flygkårens förläggning avsedda orterna det för luftanfall mest utsatta läget. Rapport om en vid kusten iakttagen bombflottiljs annalkande hinner nämligen knappast fram till nämnda plats, innan de fientliga flygarna själva äro framme, varför den för vidtagande av erforderliga motåtgärder disponibla tiden i de flesta fall torde bliva otillräcklig. Vidare finnes ingen möjlighet att bereda flyghangarerna å det ifrågasatta flygfältet vid Uppsala maskerat och bombfritt läge. Att till en så för anfall utsatt plats förlägga just den flygkår, vars formationer i första hand äro avsedda att avvärja luftanfall mot vårt land, måste betecknas såsom i hög grad oklokt. Med kännedom om denna kårs förläggning till Uppsala, bliver helt säkert en fiendes första åtgärd att genom kraftiga luftanfall söka tillintetgöra densamma personal och materiel, innan den hunnit genomföra sin mobilerings. Stora utsikter finnas på grund av förläggnings utsatta läge för att detta skall lyckas och vårt relativt svaga flygvapen därigenom från början berövas en av sina viktigaste beståndsdelar. Dessutom må framhållas att, till följd av flygfältets, hangarernas och flyganläggningarnas nära läge intill själva staden Uppsala med dess kulturellt och historiskt dyrbara byggnader, sannolikheten för att dessa senare skulle komma att utsättas för förstöring från luften är större, om flygkåren med för densamma behöfliga byggnader m. m. befinner sig där, än om densamma icke vore dit förlagd.

Även ur övningssynpunkt är Uppsala en mycket olämplig plats. Övningsfält saknas nämligen i dess närhet för såväl jagarformationernas kulsprut- och andra skjutningar som för bombformationernas bombfällning. Detta är desto betänkligare som den gemensamma delen av flygvapnets bombutbildning enligt riksdagens särskilda uttalande är avsedd att äga rum vid den här förlagda 1. flygfåren. Andra övningsplatser med särskilt anordnade flygfält måste därför anläggas för denna utbildning, föranledande extra kostnader. — För spanarutbildningens bedrivande är förläggning till Uppsala ej behöflig. Sådant utbildning bedrivs bäst, där möjligheter till samövningar med trupper av skilda vapenslag förefinnas.

Uppsalatraktens lämplighet för start och landning med land- och sjöflygplan under olika väderleks- och vindförhållanden är ej heller undersökt. Enär våra blivande bomb- och torpedflygplan böra, såsom riksdagen också framhållit, vara konstruerade för användning såväl med flottörer som med hjul eller skidor, böra flygvapnets flygfält vara belägna invid sjöstrand. Så är ej möjligt invid Uppsala, varför särskilda hangarer med tillhörande verkstäder skulle behöva uppföras å flygfältet invid Uppsala stad för lantflygplanen och särskilda sådana anläggningar vid de 10 km. därifrån vid Fyrisåns utlopp planerade sliparna för sjöflygplan. Förutom de härigenom ökade anläggningskostnaderna medför denna förläggning av lant- och sjöflygplanen till så avsevärt från varandra och från kasernerna skilda platser även stora olägenheter ur såväl övnings- som luftvärnssynpunkt. Transporterna mellan kasernerna och hangarerna komma nämligen att kräva både tid och kostnader, vilket måste menligt inverka på övningarnas bedrivande, och för så långt från varandra belägna flyganläggningar erfordras å varje plats särskilt luftvärnsartilleri, förorsakande dyrbara anläggningar och ökat behov av personal.

Planen för flyganläggningarna lärer, såsom nyss nämnts, upptaga slipar, hangarer m. m. för sjöflygplan vid Ekolns östra strand strax syd om Flottsund vid Fyrisåns utlopp. Den här på alla sidor av höga skogklädda stränder omgivna Ekoln torde med all sannolikhet erbjuda svårigheter för start och landning med sjöflygplan, särskilt de tunga bombplanen. Med hänsyn till att farleden till Uppsala går tätt förbi den för slipar m. m. avsedda platsen och att Uppsala folkpark är belägen mitt emot, torde även åtminstone tidvis livlig sjötrafik kunna bliva besvärande för sjöflygplanen. Här vid Fyrisåns utlopp rådande ström torde dessutom förorsaka, att vintertid isförhållandena bliva ytterligt osäkra och för långa tider omöjliggörande användandet av de denna årstid i allmänhet med skidor och hjul försedda sjöflygplanen.

Uppsalaåsens inverkan på möjligheterna för start och landning med bombflygplan å det planerade flygfältet vid den s. k. Kungsängen är heller icke utränt. Enligt gällande luftfartsbestämmelser må ej i annat fall än då så är nödvändigt vid upp- och nedstigning flygplan färdas på

lägre höjd än 800 meter över tätt bebyggd plats eller större folksamling. Enär flygfältet vid Uppsala är avsett att förläggas alldeles inpå staden, torde i regel de tunga bombflygplanen komma att vid landning och start uppehålla sig på lägre höjd än nyss nämnts, därigenom förorsakande risk för staden m. m. Flygfältets sankta läge invid Fyrisån kan även föranleda till att vid tjällossning, snösmältning och långvariga regnperioder svårigheter komma att uppstå att på rimlig tid få detsamma tillräckligt torrt för bombplanens startning, varigenom bombflygformationernas krigsberedskap kan komma att på oberäkneligt sätt minskas.

Ur ekonomisk synpunkt slutligen synes även förläggningen av 1. flygkåren till Uppsala innebära högst betänkliga konsekvenser. Flygfältets nyss omnämnda sankta läge invid Fyrisån förorsakar, att stora delar av detsamma vid högvatten och särskilt vid islossningen äro översvämmade. Fältets iordningställande torde därför säkerligen komma att erbjuda både stora svårigheter och betydande kostnader för dränering och utfyllning m. m. Det lär från vissa håll uppgivits att härför skulle kunna komma att behövas belopp överstigande en halv million. Betydande kostnader förorsakas också, såsom nyss nämnts, av de från varandra skilda anläggningarna för lant- och sjöflygplan såväl i fråga om byggnader och skyddsanordningar som vid övningarna. Man måste givetvis fråga sig, om det kan vara med statens intressen och god ekonomisk planläggning förenligt att göra den här ifrågavarande förläggningen till Uppsala utan att ens veta till vilka ekonomiska följder densamma kan föranleda.

Framhållas må därjämte, att vår flygmateriel är så fåtalig och bristfällig, att det mesta möjliga av de för flygvapnet beräknade medlen snarast böra avses för nyanskaffning av sådan materiel. Av största vikt är därför, att å fasta flyganläggningar ej nedläggas större kostnader än vad som oundgängligen är nödvändigt. Redan i årets proposition angående flygvapnet är man härutinnan inne på farliga vägar, i det att de medel, som enligt förra årets riksdag beräknades skola i år utgå för flygmaterielanskaffning, lär hava måst minskas med nära en tredjedel av avsett belopp för att kunna tillgodose kostnadskraven för i nämnda proposition föreslagna fasta anläggningar. Under sådana förhållanden och med anledning av vad ovan framhållits beträffande olägenheterna med Uppsala såsom förläggningsplats för 1. flygkåren synes det vara av alldeles särskild betydelse, att en närmare utredning verkställes beträffande denna flygkårs förläggning.

På grund av vad sålunda anförts hemställes, att riksdagen måtte besluta,

att en utredning verkställes ur såväl ekonomiska, som strategiska, taktiska, tekniska och övningssynpunkter beträffande platsen för 1. flygkårens förläggning samt att — i avvaktan på denna utrednings slutförande och fram-

läggande — riksdagen även måtte besluta, att några åtgärder för 1. flygkårens förläggning till Uppsala tillsvidare icke skola vidtagas.

Stoc lm den 20 januari 1926.

E Bernström.

Bj. Holmgren.

Ivar Anderson.
